

TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİNDE KURUMLAR VERGİSİ İSTİSNASI

CORPORATE TAX EXEMPTION IN TECHNOLOGY DEVELOPMENT ZONES

Metin EREN^{*)}

ÖZ

Teknolojik gelişmenin kalkınma ve büyümeyi destekleyici rolü çok büyüktür. Dolayısıyla günümüzde, ülkeler teknolojiyi geliştirmeye yönelik politikalar ortaya koyarak ekonomik refahlarını artırma yönünde hedefler belirlemektedirler. Bu nedenle gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ülkeler, ülke teknolojilerinin gelişmesini hızlandırmak, ülkenin ve toplumun kaynaklarını rantabl kullanarak ürün ve hizmete dönüştürebilmek için teknoparkların kurulmasına büyük bir önem vermişlerdir. Teknoparkların kuruluşlarının gerçekleşmesi için de devlet olarak yasal teşvik düzenlemeler yapmayı da ihmal etmemişlerdir. Ülkemizde, teknoparkların ortaya çıkışı gelişmiş batı ülkelerinden çok sonraları gerçekleşmiş olup, ilk yasal düzenleme 1990 yılındaki KOSGEB'in kurulması hakkındaki yasada bahsedilen "Teknoparkların kurulmasını sağlamak" görevi nedeniyledir. Daha sonra, bu yasal düzenlemenin yetersizliği sonucu ilk ciddi yasal düzenleme 2001 yılında kabul edilen 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun kabul edilmesi ile olmuştur. Nihayetinde ise, 6170 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 4691 Sayılı Kanunda yapılan değişiklikler sonucunda bugünkü şeklini almıştır.

Anahtar kelimeler: Teknoloji geliştirme bölgeleri, teknopark, inovasyon, Ar-Ge, vergi avantajları

ABSTRACT

There is a huge supportive role of technological development in economic development and growth. Countries, therefore, make new policies on technological development and set new appropriate targets with a view to achieving a desired level of welfare. As a result, all developed and developing countries give huge importance to establishment of technoparks in order to speed up country's technological development, transforming country's and society's resources by using them profitably. States also do

^{*)} Vergi Müfettişi

not forget to consider providing legal incentives in order to help technoparks being established. The rise of technoparks in Turkey, nonetheless, occurred after developed Western countries, and the first legal regulation was passed during the establishment of KOSGEB which was given the duty of enabling establishment of technoparks. Later, the inadequacy of the said law was realised and Technology Development Zones Law, no. 4691, was legislated. Finally, this Law was amended by the Law, no. 6170, and has become the most up-to-date regulation on this subject.

Keywords: Technology development zones, technopark, innovation, R&D, tax incentives

1- GİRİŞ

4691 sayılı Kanuna göre Teknoloji Geliştirme Bölgesi¹, yüksek/ileri teknoloji kullanan ya da yeni teknolojilere yönelik firmaların, belirli bir üniversite veya ileri teknoloji enstitüsü ya da Ar-Ge merkez veya enstitüsünün olanaklarından yararlanarak teknoloji veya yazılım ürettikleri/geliştirdikleri, teknolojik bir buluşu ticari bir ürün, yöntem veya hizmet haline dönüştürmek için faaliyet gösterdikleri ve bu yolla bölgenin kalkınmasına katkıda bulundukları, aynı üniversite, ileri teknoloji enstitüsü ya da Ar-Ge merkez veya enstitüsü alanı içinde veya yakınında; akademik, ekonomik ve sosyal yapının bütünleştiği siteyi veya bu özelliklere sahip teknoparkları ifade etmektedir. Teknoloji geliştirme bölgesi, teknolojinin hızla arttığı günümüzde ülkemizin inovasyon (yenilik) ihtiyacının karşılandığı yerlerdir. Ülkemizde ki firmalar içinse, Ar-Ge ve Yenilik çalışmaları için uygun bir çalışma ortamı ve devlet tarafından sağlanan yasal teşvikler nedeniyle önemli maliyet avantajı ve üniversite içinde kurulması nedeniyle de ortak projelerinin yürütülmesi ve kalifiye iş gücüne ulaşımın kolaylığı gibi bir takım ayrıcalıkları barındıran bir yerdir.

Bu çalışma ile, üniversite-sanayi işbirliğinin tesis edilmesi, akademik bilginin ticarileştirilmesi, girişimciliğin desteklenmesi, bölge ve ülke sanayinin kalkınması ve uluslararası rekabet edebilir ve ihracata yönelik bir yapıya kavuşturulması maksadıyla teknolojik bilgi üretilmesi gibi oldukça büyük önem arz eden amaçlarla kurulan ve kurulmaya da devam eden "Teknoloji Geliştirme Bölgeleri"nin ülkemizdeki yeri ve gelişimine değinildikten sonra, bölgede faaliyet gösteren firmalara sağlanan vergisel teşviklere değinilmeye çalışılacaktır.

2- TEKNOPARK KAVRAMI ve TÜRKİYE'DEKİ TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİNİN TARİHÇESİ

2.1- Teknopark Nedir?

Ülke ve hükümetlerin büyük ilgi gösterdiği teknoparklar, temel felsefe ve amaçta birleşmelerine karşın, ülkelerin kendi sosyokültürel yapıları, kalkınma modelleri, idari ve hukuk sistemleri ile ülkesel koşullarına uyarladıkları yapılanmalar nedeniyle çok çeşitli terimlerle adlandırılmaktadır.

ABD'de Araştırma Parkı (Research Park), İngiltere'de Bilim Parkı (Science Park), Fransa'da Teknopol (Technopole), Japonya'da Teknoloji Kenti (Technopolis), Almanya'da Kurucu Merkez (Gründerzentrum) terimleri kullanılmakla birlikte, literatürde, Teknoloji Parkı, Teknokent, Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Teknoloji Geliştirme Merkezi, Teknoloji Koridoru, Yenilik Merkezi, İlk Aşama Merkezi, İnkübatör gibi kavramlar da bulunmaktadır.

¹ 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu.

Teknoparklar ile ilgili terimlerdeki çeşitliliğe paralel olarak bir çok kurum ve kuruluş tarafından farklı tanım yapılmıştır. Bunlardan birisi, ülkemizin önemli kuruluşlardan biri olan Devlet Denetleme Kurulu tarafından, 2009 yılında yapılan bir araştırmada kullanılan tanıma göre teknoparklar, *“bir üniversite veya araştırma kurumunda ve/veya öncülüğünde üretilen bilginin ticarileşmesine imkân sağlamak ve böylece katma değeri yüksek ürünler elde etmek suretiyle bölge ve ülke kalkınmasına katkı sağlamayı amaç edinen; Ar&Ge ve inovasyon temelli firmaları bünyesinde barındıran, yönetici veya işletici bir şirket tarafından yönetilen ve mevzuatında öngörülen bir takım destek mekanizmalarına sahip ortam”* olarak tanımlanmışken, diğeri ise Uluslararası Bilim Parkları Birliği (IASP) yönetim kurulu tarafından 2002 yılında yapılan resmi tanıma göre bilim parkı; *“temel amacı bünyesindeki bilgi tabanlı firmaların inovasyon kültürleri ile rekabetçiliğini destekleyip teşvik ederek refah seviyeleri ve zenginliklerini arttırmak olan, konularında uzman profesyoneller tarafından yönetilen bir organizasyon”* şeklinde tanımlanmıştır.²

Ülkemizde ise, 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu bu bölgeleri **“Teknoloji Geliştirme Bölgeleri”** olarak adlandırmıştır. 4691 sayılı kanunun 3’üncü maddesinde; *“Yüksek/ileri teknoloji kullanan ya da yeni teknolojilere yönelik firmaların, belirli bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü ya da AR-GE merkez veya enstitüsünün olanaklarından yararlanarak teknoloji veya yazılım ürettikleri/ geliştirdikleri, teknolojik bir buluşu ticari bir ürün, yöntem veya hizmet haline dönüştürmek için faaliyet gösterdikleri ve bu yolla bölgenin kalkınmasına katkıda bulundukları, aynı üniversite, yüksek teknoloji enstitüsü ya da AR-GE merkez veya enstitüsü alanı içinde veya yakınında; akademik, ekonomik ve sosyal yapının bütünleştiği siteyi veya bu özelliklere sahip teknoparkı ifade eder.”* şeklinde tanımlanmıştır. Kanundaki tanımı da dikkate alındığında ülkemizde bu bölgeler için yaygın olarak kullanılan “teknopark” kavramı yerine “teknoloji geliştirme bölgesi” kavramının kullanılması yasal düzenleme ile uyumlu olmasını sağlayacaktır.

2.2- Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Kuruluş Amacı

Teknoparklar, yenileşim ve rekabetçilik kültürünü destekleyerek, toplumun zenginliğini artırmak hedefi doğrultusunda, Ar-Ge kuruluşları, firmalar ve pazar arasında bilgi ve teknoloji akışını yönetir ve teşvik ederler.

Teknoloji geliştirme bölgelerinin kuruluş amacı kısaca; bilim, teknoloji gibi alanlarda faaliyette bulunan kişilerle bu alanlarda yeni bilgi üretimine ihtiyaç duyan işletmelerin bir araya getirilmesi ve üretilen yeni bilgilerin ekonomiye kazandırılmasıdır. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunun 1’inci maddesinde ise amaç daha ayrıntılı bir şekilde açıklanmış olup söz konusu açıklama, *“Üniversiteler, araştırma kurum ve kuruluşları ile üretim sektörlerinin işbirliği sağlanarak, ülke sanayinin uluslararası rekabet edebilir ve ihracata yönelik bir yapıya kavuşturulması maksadıyla teknolojik bilgi üretmek, üründe ve üretim yöntemlerinde yenilik geliştirmek, ürün kalitesini veya standardını yükseltmek, verimliliği arttırmak, üretim maliyetlerini düşürmek, teknolojik bilgiyi ticarileştirmek, teknoloji yoğun üretim ve girişimciliği desteklemek, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunu sağ-*

² Tayfun Erün, Ankara’daki Teknopark Firmalarının Teknopark İçerisindeki İşbirliği Uygulamalarının Teknoloji Transferi Performansları Üzerine Etkisi, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilgileri Enstitüsü Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2012, s 38.

lamak, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunun kararları da dikkate alınarak teknoloji yoğun alanlarda yatırım olanakları yaratmak, araştırmacı ve vasıflı kişilere iş imkânı yaratmak, teknoloji transferine yardımcı olmak ve yüksek/ileri teknoloji sağlayacak yabancı sermayenin ülkeye girişini hızlandıracak teknolojik alt yapıyı sağlamaktır.” şeklinde belirtilmiştir.

2.3- Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Dünya ve Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

Teknoparklar ilk olarak 1950 yılında Stanford Üniversitesinin öncülüğünde yaptıkları araştırmaları ticarileştirmek isteyen bir grup araştırmacının çabalarıyla Amerika’da ortaya çıkmıştır. Günümüz adıyla “Silikon Vadisi” olarak bilinen bu teknopark, dünyanın en bilinen teknoparkı olmuştur.³ ABD’den sonra teknoparkların kurulduğu ikinci ülke İngiltere’dir. İngiltere’de kurulan ilk teknoparklar 1972 yılında kurulan Heriot-Watt Üniversitesi Teknoparkı ile Cambridge Teknoparkı’dır.⁴ Daha sonra, Avrupa’da bilim parkı, bilim merkezi ve teknopol adları altında 70’li yıllarda kurulmuş, Uzakdoğu’da ve Japonya’da ise 1980’li yıllarda kurulmuştur.⁵ Dünyadaki teknoparkların kurulma dönemleri incelendiğinde, en büyük artışın %48 ile 1990’lı yıllarda olduğu ve 2000’li yıllardan sonra da sayılarının oldukça hızlı bir biçimde artmaya başladığı gözlenmektedir.⁶

Türkiye’de ise Teknopark hareketi ancak 2000’li yılların başında mümkün olabilmıştır. Ülkemizde ilk teknopark çalışması, 1980’li yıllarda Orta Doğu Teknik Üniversitesi kampüsünde başlamış ve daha sonra 1990’lı yıllarında ise Devlet Planlama Teşkilatı ile ODTÜ’nün ortaklaşa bir teknopark projesi ile başlatılmıştır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 24.05.2005 tarihinde yayınladığı KOSGEB Destekleri Yönetmeliği ile Teknoloji Geliştirme Merkezlerine sağlanacak destekler ilk kez yer almıştır.

1998 yılında kurulan ODTÜ Teknokent ile TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi ile birlikte ülkemizin kurulan ilk teknoparklarıdır.⁷ Ülkemizde teknoparklar konusunda ilk ciddi ve bağımsız yasal düzenlemeye ise 2001 yılında çıkarılan 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile başlamış ve zaman içinde hızlı bir gelişim göstermiştir. Kanunun yayımını takip eden yılda da Uygulama Yönetmeliği kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. İşte, ülkemizdeki adıyla teknoloji geliştirme bölgelerinin kurulup gelişmesi bu yasal düzenlemeler ile tamamlanmış ve bu tür kuruluşların sayılarında artış olmuştur.

Bu kanun kapsamında yönetici şirketlere, girişimcilere ve akademisyenlere çeşitli destek ve muafiyetler sağlanmakta olup, söz konusu destek ve muafiyetlerin süre ve kapsamı, 12 Mart 2011 tarih ve 27872 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren **“6170 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”** ile uzatılmış ve genişletilmiştir. 6170 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, Bölge yönetici şirketi ve Bölgede faaliyet gösteren firmaların Kanunun temel amacına

³ Gül Kayalidere, Türkiye’nin Teknoloji Politikalarında Teknoparkların Önemi ve Teknoparklara Yönelik Vergi Avantajları, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:1 Sayı:1, 2014, s.82.

⁴ Fahri Sakarya, Teknopark İçerisindeki Teknoloji Transferini Arttırmaya Yönelik İşbirlikleri ve Teknopark Destek Faaliyetlerinin, Firmaların Özümseme Kapasitesi Üzerindeki Etkileri, .C. Kara Harp Okulu Savunma Bilgileri Enstitüsü Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2012, s 43.

⁵ Fatih Uysal, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Kurumlar Vergisi İstisnası, Vergi Raporu Dergisi, Sayı Sayı:175, Nisan 2014, s.36

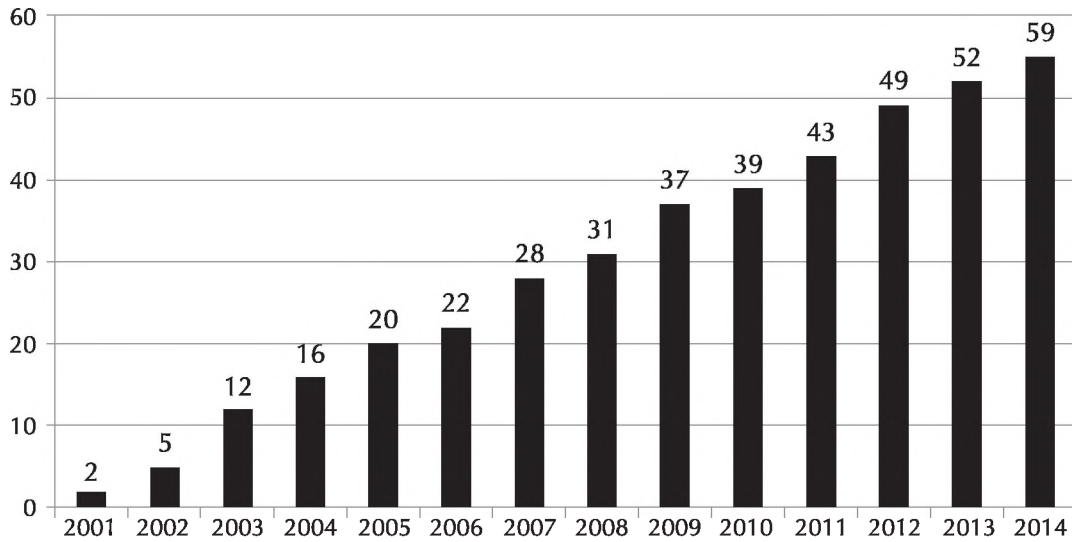
⁶ Fahri Sakarya, age, s 44.

⁷ Selahattin Tuncer, Türkiye’de Teknoparklar ve Dünyada Teknoparklar, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı:73, Ocak 2010, s.11.

uygun faaliyet göstermelerine ilişkin daha etkin bir denetim sistemi ve performans kriterlerinin getirilmesi de hedeflenmiştir. Son olarak da, 12.03.2014 tarih ve 28939 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği ile de, bölgenin kuruluşuna, işletilmesine, bölgede yürütülecek/yer alacak faaliyetlere ilişkin usul ve esaslara yönelik detaylı açıklamalar ve revizyonlar yer almaktadır. Ayrıca yönetmelikte, kuluçka firması, kuluçka programı, teknoloji transfer ofisi ve teknoloji işbirliği programları ile ilgili yeni bilgi ve düzenlemelere yer verilmiştir.⁸

Ülkemizde bulunan teknoloji geliştirme bölgesi sayısı Ocak/2015 itibarıyla 59'dur. Söz konusu 59 bölgenin 44'ü faal olup, 15'inin ise alt yapı çalışmaları halen devam etmektedir. Teknoloji Geliştirme Bölgesi sayısının ülkemizde yıllar itibarıyla dağılımı ise aşağıdaki grafikte görüldüğü gibidir.⁹

Grafik 1: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

3- TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİNDE FAALİYET GÖSTEREN FİRMALARA SAĞLANAN KURUMLAR VERGİSİ İSTİSNASI

3.1- Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Giriş Süreci ve Yapılması Gerekenler

Girişimciler Bölgede gelir vergisi mükellefi olarak ya da kurumlar vergisi mükellefi olarak yer alabilirler. Aynı zamanda Bölgede şube olarak da faaliyette bulunabilirler. Girişimcilerin Bölgeye giriş süreci ile ilgili olarak sorumluluklarını şöyle özetleyebiliriz;

- Bölgede yer almak isteyen girişimciler ilk önce Yönetici Şirkete başvurur ve münhasıran Bölgede yürütecekleri Ar-Ge projelerinin Proje Değerlendirme Komisyonu tarafından;
 - Proje süresi ile birlikte Bölge içi ve dışında geçirilmesi gereken sürelerinin uygunluğu,
 - Ticarileşme potansiyeli,

⁸ Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği, Çevrimiçi: <https://www.vergiportali.com/Content.aspx?Type=BulletinD&Id=4075> Erişim Tarihi: 14.03.2015.

⁹ Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Çevrimiçi: http://sagm.sanayi.gov.tr/userfiles/file/TGB%20g%C3%BCncel%20d%C3%B6k%C3%BCmanlar/TGB%20GENEL%202013_03_2015.pdf Erişim Tarihi: 17.03.2015

- İthal ikame veya ihracat potansiyeli olan yüksek/ileri teknolojik ürünleri geliştirebilecek, üründe ve üretim yöntemlerinde yenilik geliştirebilecek, ürün kalitesini veya standardını yükseltebilecek, verimliliği artırabilecek, üretim maliyetlerini düşürebilecek, teknolojik bilgi üretilebilecek, etkin bir üniversite-sanayi işbirliği gerçekleştirebilecek bir Ar-Ge projesi olup olmadığı,

bakımından incelenmesi sonucunda uygun bulunması halinde yer tahsisinin ardından kira sözleşmelerini imzalayarak Bölgede faaliyete başlayabilirler. Daha sonra başlayacakları her bir Ar-Ge projesi için de, kira sözleşmesi hariç, bu süreç aynı şekilde olacaktır. Bölgede yürütülen proje süresinin uzatılması işlemlerinde de yukarıdaki açıklamalar kapsamında işlem yapılır.

- b)** Başka bir kamu ve uluslararası Ar-Ge destek programları kapsamında desteklenen projeler, Bölge işletme yönergesinde aksi yönde bir uygulama öngörülmedikçe yeniden incelemeye ve onaya tabi tutulmaz.
- c)** Başka bir Bölgede iken Ar-Ge faaliyeti yapan ve nakil talebinde bulunan girişimci firmanın Ar-Ge projesi ile ilgili bilgi ve belgelerinin temin edilmesi ve Ar-Ge projesi ve süreci yönünden yukarıdaki açıklamalarla yeniden incelenmesi Yönetici Şirketin sorumluluğundadır.
- d)** İncelemesi tamamlanan ve Ar-Ge projesi uygun görülen Bölgede yer almak isteyen girişimciler, Bölge yönetici şirketi işletme yönergesi doğrultusunda Bölgede yer tahsisini yapar.
- e)** Kira sözleşmeleri; Ar-Ge projeleri süresi ve girişimcilerin Yönetmelik kapsamında Bölgeden ihracının söz konusu olabileceği hususu dikkate alınarak düzenlenir.
- f)** Ar-Ge çalışması kapsamında Bölge dışında geçirilecek sürelerin onay işlemi yönetici şirket tarafından yapılır. Girişimcilerin yürüttüğü Ar-Ge projesi kapsamında çalışan Ar-Ge personelinin; Bölgede yürüttüğü görevle ilgili olarak Bölge dışında geçirilmesi gereken sürelerin incelenmesi, uygun bulunanların onaylanması, Ar-Ge projesi kapsamında dışarıda geçirilen fiili sürelerle dair ilgili kurum ve kuruluştan temin edilen belgelerin incelenerek arşivlenmesi yönetici şirketin sorumluluğundadır.
- g)** Bölgede yer alan ve tüm Ar-Ge projeleri sonuçlanmış olan girişimcilerin üç ay içerisinde yeni bir Ar-Ge projesi sunamamış olması halinde, mevcut kira sözleşmesi süresi dikkate alınmaksızın Bölgeden ihraç edilmesini temin edecek gerekli işlemlerin yapılmasına yönetici şirket yetkilidir.
- h)** Aynı zamanda yönetici şirket, tüm projeleri sonuçlanmış girişimcilerin üç ay içerisinde yeni bir proje sunmaması halinde en son projesinin sonuçlanma tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine ve Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmektedir. (Ar-Ge Destek Yönetmeliğine göre de yönetici şirket, şartların taşınmadığının tespiti halinde durumu işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik Sigorta Müdürlüğüne 10 gün içinde bildirmekle yükümlüdür.)
- i)** Bakanlıkça istenilen formata uygun olarak hazırlanmış, üçer aylık dönemler halinde girişimcilerin faaliyetlerine ilişkin, kendi serbest muhasebeci mali müşaviri veya yeminli mali müşavirince onaylı bilgilerin üçer aylık dönemi takip eden atmış gün içerisinde Bakanlığa gönderilmek üzere yönetici şirkete teslim edilmelidir. Buna uygun hareket edilmemesi halinde aylık muafiyet belgeleri onaylanmamaktadır.
- j)** Girişimcilerin Kanuna, Yönetmelikte belirtilen hususlara ve Bölge İşletme Yönergesine göre denetlenmesi sonucu, aykırı faaliyetlerin tespit edildiği tarihten itibaren aylık muafiyet belgeleri-

nin onaylanmamasına, düzeltilmesi için girişimcilerin uyarılarak üç ayı geçmemek üzere belirli bir süre verilmesine, verilen süre sonunda aykırı faaliyetlerini düzeltmeyen girişimcilerin mevcut kira sözleşmesi süresi dikkate alınmaksızın Bölgeden ihraç edilmesini temin edecek gerekli önlemlerin alınmasına yönetici şirket yetkilidir.

Girişimcilerin yukarıdaki çerçevede, Bölgede faaliyet göstermeye başlamaları sonucu yapması gerekenler şunlardır:

- a) Bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu Bölgedeki yazılım ve/veya Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına ilişkin gelir ve kurumlar vergisinden istisnanın uygulanabilmesi için mükelleflerin bağlı bulundukları vergi dairesine başvuruda bulunması gerekir. Bu başvuruya, yönetici şirketten alınan söz konusu vergi mükellefinin Bölgede yer aldığını ve mükellefin faaliyet alanlarını gösteren belge de eklenir, aksi takdirde bu istisna uygulanmaz.
- b) Bölgede çalışan ve Ar-Ge ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretlerinin vergi istisnasının uygulanabilmesi için, ilgili girişimci, Bölgede çalışan ve Ar-Ge ve destek personelinin, Ar-Ge projelerindeki görev tanımlarını, nitelik ve çalışma sürelerini gösteren listeyi aylık olarak yönetici şirkete onaylatır, inceleme ve denetimlerde ibraz edilmek üzere saklar.
- c) Sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilmek için, yönetici şirketten alacakları belgeyle işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl Sigorta Müdürlüğüne yazılı olarak müracaat etmeleri gerekir.
- d) Bölgede çalışan Ar-Ge personelinin, yürüttüğü yazılım ve/veya Ar-Ge projesi ile ilgili Bölge dışında geçirdiği süreye ilişkin yazılım ve/veya Ar-Ge çalışması yapılan kurum veya kuruluştan aldığı belgeyi yönetici şirkete verir.
- e) Bakanlıkça istenilen formata uygun olarak hazırlanmış, üçer aylık dönemler halinde faaliyetlerine ilişkin, kendi mali müşaviri veya yeminli mali müşavirince onaylı bilgileri Bakanlığa üç aylık dönemi takip eden altmış gün içerisinde göndermek üzere Bölge yönetici şirketine vermesi gerekir.
- f) Kanuna göre teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde münhasıran bu Bölgelerde ürettikleri ve sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetlerinin, 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu kapsamında katma değer vergisinden müstesna tutulması için, yönetici şirketin onayı alınarak ilgili vergi dairesine başvuruda bulunması gerekir. Vergi dairelerince mükelleflere istisna uygulamasına ilişkin olarak herhangi bir belge verilmesi söz konusu değildir. Bölgede faaliyete geçen mükellefler, işe başlama, işi bırakma ve diğer değişiklikler konusunda Vergi Usul Kanununda yer alan hükümlere uymak zorundadır.¹⁰

¹⁰ Mehmet Çaltekin, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Vergi ve Sosyal Güvenlik Uygulamaları, Çevrimiçi: http://www.pkfistanbul.com/documents/TGB_Vergi_Uygulama.pdf Erişim Tarihi: 15.03.2015.

3.2- Kurumlar Vergisi İstisnası

3.2.1- Kanuni Düzenleme

Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyette bulunan ve kurumlar/gelir vergisi istisnasından faydalanabilecek olan kurumlar/gelir vergisi mükellefleri iki gruba ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi bölgenin yönetimi ve işletilmesinden sorumlu, anonim şirket statüsünde olan yönetici şirket, ikincisi ise bölgedeki imkanlardan faydalanmak amacıyla girişimciler tarafından kurulan ve bölgede faaliyette bulunan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleridir. 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında girişimcilere sağlanan Gelir ve Kurumlar Vergisi istisnası aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

6170 sayılı Kanunun 7'nci maddesi ile 12/3/2011 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 4691 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinde kurumlar vergisi istisnası; *“Yönetici şirketlerin bu Kanun uygulaması kapsamında elde ettikleri kazançlar ile bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu bölgedeki yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları 31/12/2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır.”* şeklinde düzenlenmiştir. Geçici maddenin devamında ise, *“Bölgede çalışan Ar-Ge ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, 31/12/2023 tarihine kadar her türlü vergiden müstesnadır. Muafiyet kapsamındaki destek personeli sayısı Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu aşamaz. Yönetici şirket, ücreti gelir vergisi istisnasından yararlanan kişilerin bölgede fiilen çalışıp çalışmadığını denetler. Ancak, bölgelerde yer alan girişimcilerin yürüttükleri Ar-Ge projesi kapsamında çalışan Ar-Ge personelinin, bölgede yürüttüğü görevle ilgili olarak yönetici şirketin onayı ile bölge dışında geçirmesi gereken süreye ait ücretlerinin bir kısmı gelir vergisi kapsamı dışında tutulur. Kapsam dışında tutulacak ücret miktarı, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. Yönetici şirketin onayı ile bölge dışında geçirilen sürenin bölgede yürütülen görevle ilgili olmadığına tespit edilmesi halinde, ziyaa uğratılan vergi ve buna ilişkin cezalardan ilgili işletme sorumludur.*

Bu madde hükümleri TÜBİTAK-Marmara Araştırma Merkezi Teknoloji Serbest Bölgesi yönetici şirketi, bu bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri ile bölgede çalışan araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri bakımından da uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

Madde metninin başlangıç hükmüne göre, yönetici şirketlerin bu kanunun uygulanması kapsamında elde ettikleri kazançları kurumlar vergisinden istisna edilmiş olup bu istisna kapsamındaki kazançlar bölgenin kurulmasına, yönetilmesine ve işletilmesine ilişkin faaliyetlerden kaynaklanan kazançlardır. Yönetici şirketlerin kanun uygulanması kapsamındaki kazançları kurumlar vergisinden istisna edilmiş olmakla birlikte kanun kapsamına girmeyen örneğin nakitlerin değerlendirilmesi, kur farkı vb. gelirlerin istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Yönetmeliğin 37'nci maddesinde girişimcilere sağlanan gelir ve kurumlar vergisi istisnası ise; *“b-Bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu Bölgedeki yazılım ve/veya Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları 31/12/2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır. Bu istisnanın uygulanabilmesi için mükellefler bağlı bulundukları vergi dairesine başvuruda bulunurlar. Bu başvuruya, yönetici şirketten alınan söz konusu vergi mükellefinin Bölgede yer aldığını ve mükellefin faaliyet alanlarını gösteren belge de eklenir, aksi takdirde bu bent kapsamındaki istisna uygulanmaz. d- Bölge içerisinde faaliyette bulunan gelir veya kurumlar vergisi*

mükellefleri, yazılım ve/veya Ar-Ge faaliyetleri dolayısıyla 4691 sayılı Kanunda yer alan vergisel teşviklerden bütün halinde yararlanabilirler. Bu durumda aynı yazılım ve/veya Ar-Ge projesi için 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunda yer alan vergisel teşviklerden ayrıca yararlanamazlar. Bölgede faaliyette bulunan girişimcilerden 5520 sayılı Kanun, 193 sayılı Kanun ve 5746 sayılı Kanunda yer alan vergisel teşviklerden yararlanmak isteyenler, bu durumu Maliye Bakanlığına ve Bölge yönetici şirketine eş zamanlı olarak ayrıca bildirirler.” şeklinde hüküm yer almaktadır.¹¹

3.2.2- Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Elde Edilen Kazançlarda Kurumlar Vergisi İstisnasının Kapsamı

3.2.2.1- Yönetici Şirkete Tanınan İstisna

Bölgede yönetici konumunda olan şirketin bölgenin kurulması, yönetilmesi, işletilmesi amacıyla yaptığı faaliyetleri kurumlar vergisinden istisnadır. Ancak bu faaliyetlerden ticari olanlar istisna kapsamında değerlendirilmeyecektir. Öte yandan yönetici şirketlerin ilgili mevzuat uyarınca anonim şirket olarak kurulmaları gerektiğinden bu şirketlerden yapılan kiralamalarda vergi kesintisi yapılmayacaktır.

6 No’lu Kurumlar Vergisi Sirkülerinde; yönetici şirketlerin, Kanun uygulaması kapsamındaki faaliyetleri dışında ancak, normal ticari işlemleri kapsamında elde edecekleri gelirleri ile olağandışı gelirlerinin istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmadığı, bu kapsamda nakitlerin değerlendirilmesi sonucu oluşan faiz gelirleri, yabancı para cinsinden aktifler dolayısıyla oluşan kur farkları, iktisadi kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan gelirler istisna kapsamında değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir.

3.2.2.2- Bölgede Faaliyet Gösteren Firmalara Tanınan İstisna

Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren mükelleflerin, münhasıran bu bölgedeki yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar, kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Gelir vergisi mükellefleri de aynı şekilde bu istisnadan yararlanabilmektedirler. İstisna süresi 6170 sayılı Kanunla 31/12/2023 tarihine kadar uzatılmıştır. İstisna uygulamasında, mükellefin tam veya dar mükellefiyet esasında kurumlar vergisine tabi olmasının bir önemi yoktur. Bölgede faaliyet gösteren tüm mükellefler bu istisnadan yararlanabileceklerdir. Ayrıca, bölgenin yönetimi ve işletmesinden sorumlu yönetici şirketlerin söz konusu faaliyetlerinden dolayı elde ettikleri kazançlar da kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

İstisna kapsamına, yalnızca yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde edilen kazançlar dahildir. Ar-Ge ve yazılım 1 Seri No’lu KV Genel Tebliğinde aşağıdaki gibi tanımlanmış olup, söz konusu tebliğ, 6170 sayılı Kanununla istisnaya ilişkin yapılan değişiklikler doğrultusunda, 6 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ile güncellenmiştir. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde de benzer tanımlara yer verilmiştir.

¹¹ 12.03.2014 Tarih ve 28939 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği Çevrimiçi: <http://sagm.sanayi.gov.tr/Mevzuat.aspx?catID=719> Erişim Tarihi: 15.03.2015.

Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge), araştırma ve geliştirme, kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bunun yazılım dahil yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmalar,

Yazılım, bir bilgisayar, iletişim cihazı veya bilgi teknolojilerine dayalı bir diğer cihazın çalışmasını ve kendisine verilen verilerle ilgili gereken işlemleri yapmasını sağlayan komutlar dizisinin veya programların ve bunların kod listesini, işletim ve kullanım kılavuzlarını da içeren belgelerin, belli bir sistematik içinde, tasarlama, geliştirme şeklindeki ürün ve hizmetlerin tümü ile bu ürün ya da mal ve hizmetlerin lisanslama, kiralama ve tüm hakları ile devretme gibi teslim şekillerinin tümü” olarak tanımlanmıştır.¹²

Mükelleflerin yazılım ve ar-ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarının istisna kapsamında değerlendirilebilmesi için madde metninden de anlaşılacağı üzere münhasıran bu bölgedeki yazılım ve ar-ge faaliyetleri sonucunda elde edilmiş olması gerekmektedir. Bölgede faaliyette bulunan mükelleflerin bölge dışındaki yazılım ve ar-ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları istisna kapsamında değerlendirilmeyecektir. Mükelleflerin bölgede faaliyete geçmeden önce başlayıp, bölgede devam ettirdikleri ve sonlandırdıkları yazılım ve ar-ge’ye dayalı projelerden sağladıkları kazancın, sadece projenin bölgede gerçekleştirilen kısmına isabet eden tutarı istisnadan yararlanabilecektir. Bu ayırım yapılırken; mükelleflerin söz konusu proje kapsamında yapmış olduğu maliyet tutarı, bölge içinde ve dışında yapılan maliyet kısmı olarak ayrılmalı ve bu tutarların toplam maliyet tutarına oranlanması sonucu bulunan oran kullanılarak istisna kazanç tutarı tespit edilmelidir. Bu yöntem kati uygulanacak bir yöntem olmayıp 1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde mükelleflerin bu yöntemle nazaran daha sağlıklı sonuç veren başka bir yöntemi uygulamak istemeleri halinde bu ayırımı kendi belirleyecekleri yöntemlerle de yapabilecekleri belirtilmiştir.

Öte yandan, teknoloji geliştirme bölgelerinde yazılım ve Ar-Ge faaliyetinde bulunan şirketlerin, bu faaliyetler sonucu buldukları ürünleri kendilerinin seri üretime tabi tutarak pazarlamaları halinde, bu ürünlerin pazarlanmasından elde edilen kazançların lisans, patent gibi gayri maddi haklara isabet eden kısmı, transfer fiyatlandırması esaslarına göre ayrıştırılmak suretiyle istisnadan yararlanabilecektir. Üretim ve pazarlama organizasyonu nedeniyle doğan kazancın diğer kısmı ise istisna kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Örnek 1: Teknoloji geliştirme bölgesinde yazılım faaliyetinde bulunan şirketin, ürettiği yazılımların lisans satışından veya kiralanmasından elde edeceği kazançlar istisnadan yararlanacak, ancak söz konusu yazılımın disk, CD veya elektronik ortamda pazarlanmasından elde edilen kazançların (lisansa isabet eden kısmı hariç) istisnadan yararlanması mümkün olmayacaktır.

Örnek 2: Bir ilaç şirketince bölgede gerçekleştirilen Ar-Ge faaliyeti sonucu ortaya çıkan kanser ilacına ait gayri maddi hakkın kiralanması veya devrinden elde edilecek kazançlar istisnadan yararlanacak, ilacın bizzat üretilerek satılması halinde bu faaliyetten elde edilen kazancın gayri maddi hakka isabet eden kısmı hariç istisnadan yararlanması mümkün olmayacaktır.¹³

¹² 6 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği. Çevrimiçi: <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1079&uid=5ubAg9m2L2vIvV&type=teblig> Erişim Tarihi: 15.03.2015.

¹³ 1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Çevrimiçi: http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/Tebliğler/5520/5520_genteb1_tum.pdf Erişim Tarihi: 15.03.2015.

İdare tarafından bu konuda verilen özelgelerden bazıları ise;

Mersin Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 30.09.2010 tarih ve B.07.1.GİB.4.33.15.01-2010-721-2-23 sayılı "Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Kazanç İstisnası" konulu Özelgesinde; "Buna göre, şirketinizce münhasıran teknoloji geliştirme bölgesindeki yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde edilen kazançların (söz konusu yazılımların disk, CD veya elektronik ortamda pazarlanması halinde lisans, patent gibi gayri maddi haklara isabet eden kısmı) ilgili Kanun ve yönetmelik hükümleri ile yukarıda belirtilen tebliğlerde yapılan açıklamalara uyulmak kaydıyla, 31.12.2013 (2023 olarak değiştirilmelidir.) tarihine kadar kurumlar vergisinden istisna tutulması gerekmektedir. Ancak, bölge dışında gerçekleştirdiğiniz faaliyetlerden elde edilen kazançlara, yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde edilmiş olsa dahi istisna uygulanması mümkün bulunmamaktadır." denilmektedir.

Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 15/10/2010 tarih ve B.07.1.GİB.4.16.16.01-KV-10-23-58 sayılı Özelgesinde "Buna göre, istisna sadece bölgede gerçekleştirilen yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde edilen kazançlara yönelik olup uyarlama, yerleştirme, geliştirme, revizyon, ek yazılım gibi faaliyetlerden elde edilen kazançlarda bu kapsama girmektedir. Bölge dışında gerçekleştirilen faaliyetlerden elde edilen kazançların ise Ar-Ge faaliyetlerinden elde edilse bile istisnaya konu edilmesi mümkün bulunmamaktadır. Dolayısıyla, "...i" yazılımının satışından sonra, bu yazılımın işletilmesi ve sürdürülmesi için periyodik zamanlarda verilen destek hizmetlerinden elde edilen kazançların kurumlar vergisinden istisna edilmesi mümkün değildir." denilmektedir.¹⁴

3.2.2.3- Bölgede Faaliyete Geçilmeden Önce Başlatılmış Projelerden Sağlanan Kazançların İstisna Kapsamında Değerlendirilip Değerlendirilmeyeceği

Mükelleflerin bölgede faaliyete geçtikleri tarih itibarıyla tamamlamış oldukları yazılım ve Ar-Ge'ye dayalı projelerden elde edecekleri kazançların istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Diğer taraftan, mükelleflerin bölgede faaliyete geçmeden önce başlayıp, bölgede devam ettirdikleri yazılım ve Ar-Ge'ye dayalı projelerden sağladıkları kazancın, sadece projenin bölgede gerçekleştirilen kısmına isabet eden tutarı istisnadan yararlanabilecektir.

1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde şu şekilde açıklanmıştır; "Mükelleflerin söz konusu proje kapsamında yapmış olduğu maliyet tutarı, bölge içinde ve dışında yapılan maliyet kısmı olarak ayrılmalı ve bu tutarların toplam maliyet tutarına oranlanması sonucu bulunan oran kullanılarak istisna kazanç tutarı tespit edilmelidir." şeklindedir. Daha sağlıklı bir sonuç verecekse, mükelleflerin başka bir yöntem kullanmak suretiyle de (kullanılan doğrudan işgücü miktarı gibi) bu ayrımı yapabilmeleri mümkün bulunmaktadır. Bu nedenle, teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyete geçen mükelleflerin önceden tamamlamış oldukları, yazılım ve Ar-Ge'ye ilişkin kazançları istisna kapsamında değerlendirilmeyecek, henüz tamamlanmamış yazılım ve Ar-Ge projelerinin ise bölgedeki tamamlanma yüzdesine isabet eden kazanç istisna kapsamında değerlendirilecektir.

İstisna kapsamındaki faaliyetlerin zararlı sonuçlanması sonucu kanun uygulaması kapsamında bu zararların istisna kapsamında olmayan diğer faaliyetlere ilişkin kazançlardan indirilmesi mümkün değildir.

¹⁴ İbrahim Ercan, Teknokentlerde Kurumlar Vergisi İstisnası, Mali Çözüm Dergisi, İSMMMO Yayını, Ocak-Mart 2014, s. 166.

Örnek: Bulut Yazılım ve Destek Ltd. Şti. Şubat/2014 tarihinde yeni bir yazılım projesine başlamış ve bahse konu proje çalışmaları devam etmekte iken vergisel teşviklerden yararlanmak amacıyla Mayıs/2013 tarihinde gerekli resmi başvuruları yaparak Çukurova Üniversitesi teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyete başlamış ve yazılım projesine bu bölgede devam etmiştir. Firmanın geliştirdiği yazılım projesi Kasım/2014 tarihinde tamamlanmıştır. Mükellef kurum söz konusu yazılım projesini gerçekleştirmek için toplam 200.000,00 TL maliyete katlanmıştır. Maliyet tutarının 60.000,00 TL'si bölgeye geçilmeden önce yapılmış, kalan tutar ise teknoloji geliştirme bölgesinde yapılmıştır. Yazılım projesinden 2014 hesap döneminde elde edilen hasılat ise 1.000.000,00 TL'dir.

Cevap: Örneğimizde, 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde belirtilen yöntemini uyguladığımızda, mükellef kurumun istisna kazanç tutarı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

Bölge İçinde Yapılan Maliyet Tutarı:	140.000,00 TL
Toplam Maliyet Tutarı:	200.000,00 TL
Bölge İçi Maliyet Oranı:	$(140.000,00/200.000,00)=\%70$
Projeden Elde Edilen Hasılat:	1.000.000,00 TL
Projeden Elde Edilen Kazanç:	$1.000.000,00 \text{ TL} - 200.000,00 \text{ TL} = 800.000,00 \text{ TL}$
İstisna Kazanç Tutarı:	$800.000,00 \text{ TL} \times 0,70 = 560.000,00 \text{ TL}$

3.2.3- İstisna Kazanç Tutarının Tespiti

4691 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinde yer alan istisna, bir kazanç istisnası olup istisna kapsamındaki faaliyetlerden elde edilen hasılatın bu faaliyetler nedeniyle yüklenilen gider ve maliyet unsurlarının düşülmesi sonucu bulunacak kazancın tamamı kurumlar vergisinden istisna olacaktır.

İstisna kazancın ve bu bağlamda kurumlar vergisi matrahının tespiti açısından, Kanun uygulaması kapsamında bulunan ve bulunmayan hasılat, maliyet ve gider unsurlarının ayrı ayrı izlenmesi ve istisna kapsamında olan faaliyetlere ait hasılat, maliyet ve gider unsurlarının, diğer faaliyetlerle ilişkilendirilmemesi ve kayıtların da bu ayrımı sağlayacak şekilde tutulması gerekmektedir.

Kanun uygulaması kapsamında istisna olan faaliyetlerin zararlar sonuçlanması halinde, bu zararların istisna kapsamında olmayan diğer faaliyetlere ilişkin kazançlardan indirilmesi mümkün değildir. Bölgede faaliyet gösteren mükelleflerin, 4691 sayılı Kanun kapsamı dışındaki ticari işlemlerinden elde edecekleri gelirleri ile olağandışı gelirlerinin istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu kapsamda, nakitlerin değerlendirilmesi sonucu oluşan faiz gelirleri, yabancı para cinsinden aktifler dolayısıyla oluşan kur farkları ve iktisadi kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan gelirler istisna kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine, diğer kurumlardan geri ödeme koşuluyla sermaye desteği olarak sağlanan yardımlar, borç mahiyetinde olduğundan bu yardımların ticari kazançta dahil edilmesi söz konusu olmayacaktır. Diğer taraftan, teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren mükelleflere, istisnadan yararlanan

Ar-Ge projelerine ilişkin olarak, TÜBİTAK ve benzeri kurumlar tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde hibe şeklinde sağlanan destek tutarları ile diğer kurumların bu mahiyetteki her türlü bağış ve yardımları, kurum kazancına dahil edilecek ve istisnadan yararlandırılacaktır.¹⁵

¹⁵ Mehmet Çaltekin, age, s.22.

3.2.3.1- Müşterek Genel Giderler ve Amortismanların Dağıtımı

Bölgede faaliyet gösteren mükelleflerin, istisna kapsamına giren faaliyetler ile bu kapsama girmeyen işleri birlikte yapmaları halinde, müşterek genel giderlerin, bu faaliyetler ile ilgili olarak cari yılda oluşan maliyetlerin birbirine oranı esas alınarak dağıtılması gerekmektedir. İstisna kapsamına giren ve girmeyen faaliyetlerde müştereken kullanılan tesisat, makine ve ulaştırma vasıtalarının amortismanlarının ise bunların her bir işte kullanıldıkları gün sayısına göre dağıtımının yapılması gerekmektedir. Hangi işlerde ne kadar süreyle kullanıldığı tespit edilemeyen sabit kıymetlere ilişkin amortismanlar, müşterek genel giderlerle birlikte dağıtımına tabi tutulacaktır.

Örnek 1: Seyhan Yazılım AŞ. Çukurova Üniversitesi teknoloji geliştirme bölgesinde bilgisayar yazılım programları hazırlama ve satış sonrası destek faaliyeti ile iştigal etmektedir. Mükellef kurumun 2014 hesap dönemi içerisinde istisna kapsamındaki faaliyeti için yaptığı maliyet toplamı 50.000,00 TL, istisna kapsamında olmayan faaliyeti için yaptığı maliyet toplamı ise 100.000,00 TL'dir. Mükellef kurumun 2014 hesap döneminde Teknoloji Geliştirme bölgesine ödediği kira tutarı ise 30.000,00 TL'dir.

Cevap: Mükellef kurumun 2014 hesap dönemi için yapmış olduğu 30.000,00 TL'lik kira gideri mükellef kurum açısından müşterek gider niteliğindedir. Söz konusu kira ödemeleri istisna kazanç hesaplaması sırasında istisna kapsamında olan ve olmayan faaliyetlere göre ayrıştırılmalıdır. Söz konusu ayırım 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğindeki açıklamalara göre aşağıdaki gibi yapılmalıdır:

İstisna Faaliyeti İçin Yapılan Maliyet:	50.000,00 TL
Toplam Maliyet Tutarı:	150.000,00 TL
Maliyet Oranı:	$(50.000,00/150.000,00)=\%33,33$
Müşterek Gider (Kira Gideri):	30.000,00 TL
İstisna Kazanç Hesaplanmasına Dahil Edilecek Müşterek Gider:	$30.000,00 \text{ TL} \times \%33,33 = 9.999,00$

Mükelleflerin istisna kapsamındaki faaliyetleri sonucunda zarar elde etmiş olmaları durumunda, söz konusu zarar tutarını istisna kapsamında olmayan faaliyetleri sonucunda elde etmiş olduğu kazançtan mahsup etmeleri mümkün değildir. İstisna kabul edilen faaliyetler sonucu oluşan zararların mahsup edilememesinin nedeni Kurumlar Vergisi Kanunun 5'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında geçen *"İştirak hisseleri alımıyla ilgili finansman giderleri hariç olmak üzere, kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin giderlerinin veya istisna kapsamındaki faaliyetlerinden doğan zararlarının, istisna dışı kurum kazancından indirilmesi kabul edilmez."* hükmüdür.

Örnek 2: Çukurova Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesinde yazılım faaliyetinde bulunan ŞEN Ltd. Şti.'nin 2014 hesap döneminde Kanun kapsamındaki faaliyetlerinden ve kapsam dışındaki faaliyetlerinden doğan kazançlarına ilişkin 2014 hesap dönemi gelir tablosu aşağıdaki gibidir. Gelir tablosuna göre şirketin kurumlar vergisi beyanı nasıl düzenlenecektir.

ŞEN LTD ŞTİ. 31.12.2014 Tarihli Ayrıntılı Gelir Tablosu	4691 Sayılı Kanun Kapsamında Teknoloji Geliştirme Bölgesi Faaliyetinden Kaynaklı Beyanı	İstisna Dışındaki Faaliyetinden Kaynaklı Beyanı	Toplam Beyan
A - Brüt Satışlar	100.000,00	500.000,00	600.000,00
B - Satış İndirimleri	0,00	0,00	0,00
C - Net Satışlar	100.000,00	500.000,00	600.000,00
D - Satışların Maliyeti	60.000,00	225.000,00	285.000,00
Brüt Satış Kârı	40.000,00	275.000,00	315.000,00
Brüt Satış Zararı	0,00	0,00	0,00
E - Faaliyet Giderleri	65.000,00	150.000,00	215.000,00
.1. Araştırma Geliştirme Giderleri (-)	25.000,00	0,00	25.000,00
.2. Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	10.000,00	50.000,00	60.000,00
.3. Genel Yönetim Giderleri (-)	30.000,00	100.000,00	130.000,00
Faaliyet Kârı	0,00	125.000,00	100.000,00
Faaliyet Zararı	25.000,00	0,00	0,00
Olağan Kâr veya Zarar	-25.000,00	125.000,00	100.000,00
Dönem Kârı veya Zararı	-25.000,00	125.000,00	100.000,00
K- Kurumlar Vergisi Karşılığı (-)	0,00	25.000,00	25.000,00
Dönem Net Kârı veya Zararı	-25.000,00	100.000,00	75.000,00

Cevap: Yukarıdaki gelir tablosundan görüleceği üzere mükellef kurumun beyannamesi aşağıdaki gibi olmalıdır.

Ticari Bilanço Kârı	75.000,00
İlaveler	
KKEG (Teknoloji Geliştirme Bölgesi Faaliyetinden Doğan Zarar)	25.000,00
Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler	
Teknoloji Geliştirme Bölgesinden Elde edilen Kazanç	0,00
Kâr ve İlaveler Toplamı	100.000,00
Kurumlar Vergisi Matrahı	100.000,00

Örneğimizden görüleceği üzere mükelleflerin teknoloji geliştirme bölgelerindeki faaliyetleri sonucu zarar elde etmesi durumunda bu zarar tutarını, istisna kapsamında olmayan faaliyetlerinden elde ettikleri karlarından mahsup etme imkanları bulunmamaktadır. Ticari bilanço kârı hesaplamasında teknoloji geliştirme bölgelerinden elde edilen zarar dikkate alınacak fakat mali kâr hesaplamasında bölgelerdeki faaliyet sonucunda oluşan zarar KKEG olarak Ticari bilanço karına ilave edilerek kurumlar vergisi matrahına ulaşılacaktır.

Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyette bulunan kurumlar istisnadan yararlandıkları projelerle ilgili olarak birçok kurumdaki bağış, yardım, vb. adlar altında çeşitli teşvikler almaktadırlar. Söz konusu bağış ve yardımlar hasılat olarak dikkate alınmalı ve istisna kazanç hesaplamasına dahil edilmelidir.

3.2.4- İstisna Uygulamasında Süre

Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren mükelleflere yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlara ilişkin istisna, 6170 sayılı Kanunla 31/12/2023 tarihine kadar uzatılmıştır. İstisna süresinin başlangıç tarihi olarak, yönetici şirketten izin alınarak bölgede fiilen faaliyete geçirilen tarih esas alınacaktır. Ayrıca, yönetici şirketlerin bölgenin kurulmasına, yönetilmesine ve işletilmesine ilişkin faaliyetlerden kaynaklanan kazançları da 31/12/2023 tarihine kadar kurumlar vergisinden istisna olacaktır.

3.2.5- İstisna İçin Bildirim ve İstisna Kazancın Beyanı

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 37'nci maddesinde, yönetici şirketin kuruluşunun Ticaret Sicili Gazetesinde ilanından sonra Maliye Bakanlığına başvuruda bulunacağı; bölgede yer alan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu bölgedeki ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarının gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilebilmesi için Maliye Bakanlığına müracaat edecekleri, bu müracaata bölgede faaliyette bulunulduğunu gösteren yönetici şirketten alınan bir belgenin ekleneceği; girişimcilerin, istihdam ettikleri tüm araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge projelerindeki personelin listesini, görev tanımlarını, nitelik ve çalışma sürelerini yönetici şirkete onaylattıktan sonra aylık olarak Maliye Bakanlığına bildirecekleri belirtilmiştir.

Bu doğrultuda, bölgede faaliyet gösteren mükelleflerin söz konusu bildirimlerini kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairesine yapmaları ve bildirimlerin bir örneğini muhtasar beyanname yönünden bağlı olunan vergi dairesine bilmeleri gerekmektedir. Vergi dairelerince mükelleflere istisna uygulamasına ilişkin olarak herhangi bir belge verilmesi söz konusu değildir.

Bölgede faaliyete geçen mükellefler, işe başlama, işi bırakma ve diğer değişiklikler konusunda Vergi Usul Kanununda yer alan hükümlere uymak zorundadır.

3.2.6- İstisna Kazancın Beyannamede Gösterilmesi

Yönetici şirketler ile bölgede faaliyette bulunan mükelleflerin istisna kapsamındaki kazançları, kurumlar vergisi beyannamesinin "Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisnalar" bölümünde yer alan "Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Elde Edilen Kazançlar" satırında gösterilir. İstisnaya tabi faaliyetin zararla sonuçlanması halinde, zarar tutarı "Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler" satırında gösterilir.

3.2.7- İstisna Kapsamındaki Kazançların Dağıtılması

Yönetici şirketler dahil olmak üzere bölgede faaliyet gösteren kurumların, bu bölgelerde elde ettikleri kazançları dağıtılmaları halinde, dağıtılan kâr payları üzerinden elde edenin hukuki niteliğine göre sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin (b) alt bendi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15'inci maddesinin ikinci fıkrası ve 30'uncu maddesinin üçüncü ve altıncı fıkraları uyarınca vergi kesintisi yapmaları gerekmektedir.

3.2.8- Bölgedeki İşyeri Kiralamalarında Gelir Vergisi Kesintisi

Bölgede faaliyet gösteren mükelleflerin vakıflardan taşınmaz kiralamaları halinde, vakfa yapacakları kira ödemeleri üzerinden (bu vakıfların Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış olup olmadığına bakılmaksızın), Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinin (b) alt bendine göre vergi kesintisi yapmaları gerekmektedir. Yönetici şirketlerin ilgili mevzuat uyarınca anonim şirket olarak kurulması zorunlu olduğundan, bu şirketlerden yapılan kiralamalarda ödenen kira bedelleri üzerinden vergi kesintisi yapılmayacaktır.

4- TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİNDEKİ DİĞER VERGİSEL TEŞVİKLER

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde faaliyette bulunan kurumlara tanınan vergisel teşvikler sadece kurumlar vergisi istisnasından ibaret olmamakta bunun yanında Katma Değer Vergisi istisnası, Gelir Vergisinden istisna ücretler için damga vergisi istisnası ve yönetici şirketlere tanınan damga vergisi muafiyeti bulunmaktadır.

4.1- Damga Vergisi

4691 sayılı kanunun 8'inci maddesinde “Yönetici şirket, bu kanunun uygulanması ile ilgili olarak düzenlenen kağıtlardan ve yapılan işlemlerden dolayı damga vergisi ve harçtan muaftır.” denilmektedir. Madde metninden görüldüğü üzere damga vergisi muafiyeti sadece yönetici şirketlere tanınmış, bölgelerde faaliyette bulunan diğer kurumların damga vergisi muafiyeti bulunmamaktadır.

4.2- Bölgede Çalışan Personele Yönelik Ücret İstisnası

Gittikçe gelişmekte olan Teknoloji geliştirme bölgelerinde 2015/Ocak vergilendirme dönemi itibarıyla 19.795'i Ar-Ge personeli, 1.263'ü Destek personeli statüsünde olmak üzere toplam da 30.937 personel istihdam edilmekte ve bu da bölgede çalışan ücretlilere yönelik sağlanan gelir vergisi istisnasını önemli kılmaktadır. Bölgede çalışan personelin ücretlerine yönelik kanun koyucu tarafından sağlanan gelir vergisi istisnası 4691 sayılı kanunun geçici 2'nci maddesinde düzenlenmiş olup söz konusu istisna hükmü “Bölgede çalışan; AR-GE ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, 31/12/2023 tarihine kadar her türlü vergiden müstesnadır. Muafiyet kapsamındaki destek personeli sayısı AR-GE personeli sayısının yüzde onunu aşamaz. Yönetici şirket, ücreti gelir vergisi istisnasından yararlanan kişilerin Bölgede fiilen çalışıp çalışmadığını denetler.” şeklindedir. Destek personeline sağlanan gelir vergisi istisnası maddenin ilk düzenlenme tarihinde bulunmamakta, 02.03.2011 tarihli 6170 sayılı kanunla madde metnine eklenmiştir. Bu nedenle bölgede istihdam edilen destek personel için Mart/2011 tarihi itibarıyla Gelir Vergisi istisnası uygulanabilecektir. Ücretlere uygulanacak olan gelir vergisi istisnası ile ilgili temel prensip **bölgede fiilen çalışılmış** olunmasıdır. (Örneğin, Teknoloji Geliştirme Bölgesinde çalışan Ar-Ge personelinin ¼'ünün yurtdışında online hizmet vererek çalışması halinde gelir vergisi istisnasından yararlanamayacaktır.) Fiilen çalışmayı denetleme ve sağlama görevi ise bölgelerdeki yönetici şirketlere verilmiştir.

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 37/1-e maddesinde yapılan düzenleme neticesinde; Teknoloji Geliştirme Bölgesinde yer alan girişimcilerin yürüttükleri yazılım ve/veya Ar-Ge projesi kapsamında çalışan Ar-Ge personelinin, Bölgede yürüttüğü görevle ilgili olarak yönetici

şirketin onayıyla, Bölge dışında geçirdiği sürelerle ait bu çalışmaları kapsamında elde ettikleri ücretlerinin; üniversite bünyesinde kadrolu olan öğretim elemanları için %50'si, diğer Ar-Ge personeli için % 25'i gelir vergisinden müstesnadır. Bu istisnanın uygulanabilmesi için;

- Girişimci şirketin yürüttüğü yazılım ve/veya Ar-Ge projesinin bir kısmının Bölge dışında yürütülmesinin zorunlu olduğu hallerde, girişimci şirket, yazılım ve/veya Ar-Ge projesinin Bölge dışında geçirilmesi gereken kısımlarına ilişkin gerekçeli teklifi ile çalışanların projeler itibarıyla sayıları ve nitelikleri, bu personelin projelerde görev aldığı süreler, ücretlerine ilişkin bilgiyi yönetici şirkete sunar.
- Girişimci şirket tarafından sunulan gerekçeli teklif yönetici şirket tarafından incelenir ve söz konusu yazılım ve/veya Ar-Ge projesinin bir kısmının Bölge içinde yürütülemeyeceğinin (Bölge dışında yapılmasının zorunlu olduğunun) tespit edilmesi ile Bölge dışında yürütülen yazılım ve/veya Ar-Ge faaliyetlerinin Bölgede yürütülen aynı yazılım ve/veya Ar-Ge projesi kapsamında olduğunun tespit edilmesi şartıyla, gerekçeli teklif yönetici şirket tarafından onaylanır.
- Bölgede çalışan Ar-Ge personelinin, yürüttüğü yazılım ve/veya Ar-Ge projesi ile ilgili Bölge dışında geçirdiği süreye ilişkin yazılım ve/veya Ar-Ge çalışması yapılan kurum veya kuruluştan aldığı belge yönetici şirkete sunulur.¹⁶

4.3- Katma Değer Vergisi İstisnası

5035 sayılı Kanun ile, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununa eklenen Geçici 20'nci maddenin 1'inci fıkrası ile 01.01.2004 tarihinden itibaren bazı mal ve hizmetlere katma değer vergisi istisnası getirilerek bölgede faaliyette bulunmanın avantajlarını vergisel olarak daha da arttırmıştır.

Söz konusu maddede; "4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununa göre teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde münhasıran bu bölgelerde ürettikleri ve sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetlerinin KDV'den istisna olduğu, Maliye Bakanlığı'nın, program ve lisans türleri itibarıyla istisnadan yararlanacak bedele ilişkin olarak asgari sınır belirlemeye, istisna uygulanacak yazılım programlarını tanımlamaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye yetkili olduğu," hüküm altına alınmıştır. Yine Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 37/1-f maddesinde KDV istisnasına yer verilmiştir. Katma değer vergisi istisnası sadece bölgede faaliyet gösteren kişi ve kuruluşlara tanınmış olup, bölgede yönetici şirket konumunda olan firmaların bu istisnadan yararlanması söz konusu değildir.

60 Seri Numaralı KDV Sirkülerinin "3.6.4-Teknoloji Geliştirme Bölgesinde Faaliyette Bulunanlara Yönelik İstisna" bölümünde konu ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. Sirkülerde 5035 Sayılı Kanun'da yer alan istisna kapsamında değerlendirilen hizmetlere ilişkin örnekler verilerek istisnanın uygulanmasına yönelik netlik sağlanmaya çalışılmıştır. Sirkülerin ilgili bölümünün sonuç bölümü aşağıda yer almaktadır.

¹⁶ Hasan Dönmez, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde Bölge Dışı Ücret İstisnası Kapsamında Yapılan Düzenlemelerin Bölge Dışı Kazanç İstisnasına Olan Etkisi, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 312, Eylül 2014, s.58.

Buna göre, Teknoloji Geliştirme Bölgesinde faaliyette bulunan bir firmanın;

- Bölgede ürettiği “hastane bilgi yönetim sistemleri yazılımı programı” satışı ile bu yazılıma yönelik güncelleme işi Kanun’un geçici 20/1. maddesine göre KDV’den istisna olacaktır. Güncelleme dışında bu yazılımla ilgili verilen bakım, destek (otomasyon) hizmetleri istisna kapsamında yer almamaktadır.
- Bölgede ürettiği eğitim yazılımları Kanun’un geçici 20/1. maddesine göre KDV’den istisna olacaktır. Ancak, bu yazılımın sonraki aşamalarındaki teslimi genel hükümler çerçevesinde KDV’ye tabi tutulacaktır.
- Kanun’un geçici 20/1’inci maddesi kapsamındaki teslim veya hizmetleri KDV’den istisna olacak, web sitesi aracılığıyla verdiği reklam hizmeti ise bu kapsamda yer almadığından KDV’ye tabi tutulacaktır.
- Kanun’un geçici 20/1 inci maddesi kapsamındaki teslim veya hizmetleri KDV’den müstesnadır. Ancak, işlevlerini yerine getirmek için yazılım kullanan ürün, aygıt, eşya vb. donanımlar ile bu donanımlara ilişkin hizmetler istisna kapsamına girmemektedir.
- Bölgede ürettiği yazılımı farklı kişilere satması ya da satışın CD veya elektronik ortamda yapılması istisna uygulanmasına engel değildir. Ancak bu yazılımın bayiler aracılığıyla satışında istisna uygulanmayacaktır.
- Bölgede ürettiği yazılımın Kanun’un 11 ve 12’nci maddeleri kapsamında ihraç edilmesi halinde, bu ihracata ilişkin yüklenilen KDV’nin Kanun’un 32’nci maddesine göre indirim ve iade konusu yapması mümkün bulunmaktadır.¹⁷

5- SONUÇ

Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyette bulunan mükelleflere tanınan gelir veya kurumlar vergisi istisnası, 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, bölgede faaliyette bulunan yönetici şirketlerin bu Kanun uygulaması kapsamında elde ettikleri kazançlar ile bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu bölgedeki yazılım ve AR-GE faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar, 31.12.2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Ayrıca, bölgede çalışan Ar-Ge ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, 31.12.2023 tarihine kadar her türlü vergiden istisna edilmiştir. Ancak, kazancına istisna uygulanacak Ar-Ge faaliyetleri için yapılan harcamalar dolayısıyla Ar-Ge indiriminden yararlanılması söz konusu değildir.

Bununla birlikte, teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren mükelleflerin, kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde bu bölgelerde ürettikleri sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı kapsamındaki teslim ve hizmetler KDV’den istisna edilmiştir. Ancak, istisnadan yararlanan mükelleflerin istisna kapsamındaki teslim ve hizmetleriyle ilgili her türlü mal ve hizmet alımları genel hükümlere göre KDV’ye tabi olacaktır.

¹⁷ Derya Arslan, Teknoloji geliştirme bölgelerinde KDV istisnası, Çevrimiçi: http://www.vergidegundem.com/tr_TR/publicationPaper?categoryName=Vergide&publicationNumber=4&publicationYear=2011&publicationId=666661773 Erişim Tarihi:15.03.2015.

Ülkemizde, Teknoloji Geliştirme Bölgelerindeki şirketlere sağlanan tüm bu yasal teşviklere rağmen 2015/Ocak dönemi itibarıyla 1.7 milyar ABD doları ihracat gerçekleştirilmiştir. Ancak, gerçekleşen bu ihracat rakamlarının bile gelişmiş ülkelerdeki teknolojik gelişme ve ihracat göstergeleri ile karşılaştırıldığımızda istenilen seviyede olmadığı ifade edilebilir. Bu bağlamda, teknoloji geliştirme bölgelerinin beklenen amaçları gerçekleştirebilmesi için teknolojik gelişmeyi tetikleyecek yeni destekleyici girişim ve oluşumlara ihtiyaç duyulmaktadır. Her geçen gün önemi artan Teknoparkların ekonomik kalkınmadaki başarısının devamı için, teknoparkların kurulduğu üniversitelerin de bu teknolojik gelişmeye katkı sağlamasının büyük bir önem arz ettiği unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- 6 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu
- 6170 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- ARSLAN, D. Teknoloji geliştirme bölgelerinde KDV istisnası, Çevrimiçi: http://www.vergidegun-dem.com/tr_TR/publicationPaper?categoryName=Vergide&publicationNumber=4&publicationYear=2011&publicationId=666661773 Erişim Tarihi: 15.03.2015.
- ÇALTEKİN, M. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Vergi ve Sosyal Güvenlik Uygulamaları, Çevrimiçi: http://www.pkfistanbul.com/documents/TGB_Vergi_Uygulama.pdf Erişim Tarihi: 15.03.2015.
- DÖNMEZ, H. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde Bölge Dışı Ücret İstisnası Kapsamında Yapılan Düzenlemelerin Bölge Dışı Kazanç İstisnasına Olan Etkisi, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 312, Eylül 2014, ss.56-60.
- ERCAN, İ. Teknokentlerde Kurumlar Vergisi İstisnası, Mali Çözüm Dergisi, İSMMMO Yayını, Ocak-Mart 2014, ss. 161-175.
- ERÜN, T. Ankara'daki Teknopark Firmalarının Teknopark İçerisindeki İşbirliği Uygulamalarının Teknoloji Transferi Performansları Üzerine Etkisi, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilgileri Enstitüsü Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2012.
- KAYALIDERE, G. Türkiye'nin Teknoloji Politikalarında Teknoparkların Önemi ve Teknoparklara Yönelik Vergi Avantajları, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:1 Sayı:1, 2014, ss.75-96.
- SAKARYA, F. T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilgileri Enstitüsü Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2012.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Çevrimiçi: http://sagm.sanayi.gov.tr/userfiles/file/TGB%20g%C3%BCncel%20d%C3%B6k%C3%BCmanlar/TGB%20GENEL%202013_03_2015.pdf Erişim Tarihi: 17.03.2015.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği
- TUNCER, S. Türkiye'de Teknoparklar ve Dünyada Teknoparklar, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı:73, Ocak 2010, ss.7-16.
- UYSAL, F. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Kurumlar Vergisi İstisnası, Vergi Raporu Dergisi, Sayı Sayı:175, Nisan 2014, ss.34-42.